

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту і логістики



КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА:
Шляхи забезпечення стійкого інноваційного розвитку
підприємств харчової промисловості
Головний керівник – д.е.н., проф. Ігор САВЕНКО

на тему: Управління розвитком підприємства на основі еко-інновацій

ШИФР КРБ. МІЛ.1.689-03.24.3

Здобувач Анатолій ДЕЛІ

Керівник д.е.н., проф. Ігор САВЕНКО

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від _____ 2023 р., протокол № _____

Завідувач кафедри менеджменту і логістики _____ Ірина СЕДІКОВА
(підпис)

Одеса – 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Актуальність дослідження. Інновації є рушійною силою економічного росту національних економік та сприяють стабільному та безперервному розвитку підприємств. Проблеми зниження шкідливого впливу від господарської діяльності на навколишнє середовище та негативних екологічних наслідків, пов'язаних порушенням природних умов у зв'язку з негативним впливом промислової діяльності, надзвичайними ситуаціями техногенного характеру на сьогоднішній день є особливо актуальними. Ефективним вирішенням даної проблеми, що при цьому забезпечить розвиток підприємства та зростання показників ефективності його економічної діяльності є екологічні інновації.

У першому розділі **«Вплив світової господарської діяльності на стан довкілля»** визначено стан та тенденції змін екології в результаті світового господарювання, сутність еко-інновацій підприємства. Зроблено висновки за розділом 1.

У другому розділі **«Аналіз впливу агропромислового комплексу на стан довкілля»** визначено вплив на довкілля харчової промисловості, аналіз стану повітряного басейну Одеської області та вплив ТОВ Одеський хлібозавод №4 на означений стан, аналіз фінансово господарської діяльності ТОВ Одеський хлібозавод №4, Зроблено висновки за розділом

У третьому розділі **«Управління розвитком ТОВ Одеський хлібозавод №4 на основі еко-інновацій»** досліджено джерела продукування «брудних викидів» в процесі господарської діяльності ТОВ Одеським хлібозаводом № 4, розроблено проект з уникнення «шкідливих викидів», обґрунтовано доцільності реалізації проекту. Зроблено загальні висновки

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 60 сторінок, 14 таблиць, 6 рисунків. Перелік посилань нараховує 32 найменування.

Ключові слова: хлібопекарська галузь, еко-іновації, хлібобулочні вироби, забруднюючі викиди, електротранспрт.

ЗМІСТ

	Стор
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ВПЛИВ СВІТОВОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СТАН ДОВКІЛЛЯ	9
1.1. Стан та тенденції змін екології в результаті світового господарювання	9
1.2. Економічний зміст поняття еко-інновації та їх основні види	12
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ НА СТАН ДОВКІЛЛЯ	21
2.1. Характеристика впливу на довкілля харчової промисловості.	21
2.2. Аналіз стану повітряного басейну Одеської області та вплив ТОВ Одеський хлібозавод №4 на означений стан	28
2.3 Аналіз фінансово- господарської діяльності ТОВ Одеський хлібозаводу № 4	35
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ХЛІБОЗАВОДА №4 НА ОСНОВІ ЕКО-ІННОВАЦІЙ	45
3.1. Джерела продукування «брудних викидів» в процесі господарської діяльності ТОВ Одеським хлібозаводом № 4 .	45
3.2. Розробка та економічне обґрунтування проекту управління розвитком ТОВ Одеського хлібозаводу №4 на основі еко-інновацій	48
Висновки до розділу 3	56
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59

ВСТУП

Актуальність дослідження. Виключна значимість хліба та хлібобулочних виробів відносить їх до продуктів першої необхідності і постійного невідкладного попиту. Щорічно в Україні виробляється близько 1,8 млн. тонн хліба та хлібобулочних виробів, понад 70 відсотків від загального обсягу випікають великі промислові підприємства, решту – приватні пекарні, мережа торгівлі, великі супермаркети та інші виробники. Передові технології, сучасну техніку, а отже і сучасний асортимент пропонують тільки окремі крупні компанії та холдинги. Масового переоснащення хлібопекарської промисловості, в силу адміністративного впливу не відбувається. На даний час багато науковців, навчальних закладів, наукових центрів шукають шляхи підвищення конкурентоздатності хлібобулочних виробів.

Ступінь дослідження проблеми. Питанням екологічності виробництв, розроблення та впровадження інновацій перебувають у полі дослідження вітчизняних та зарубіжних учених таких як: Н. Андрєєва Л. Горбач, О. Савчук, Н. Яворська, І. Скороход, Н. Ребрина, Н. Андрєєва, Е. Мартынюк. Однак глобалізаційні процеси екологізації, орієнтація суспільства та урядів розвинених країн на вирішення екологічних питань промисловостей актуалізує дослідження проблемних аспектів та перспектив впровадження еко-інновацій на підприємствах.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо управління розвитком підприємства на основі еко-інновації шляхом запровадження проекту з установкою на димоходах котельної пилевловлювачів.

Основними завданнями, що стоять для досягнення поставленої мети є:

- визначено стан та тенденції змін екології в результаті світового господарювання;

- узагальнено сутність еко-інновацій підприємства;
- здійснено аналіз впливу на довкілля харчової промисловості;
- проаналізовано стан повітряного басейну Одеської області;
- визначено джерела продукування «брудних викидів» в процесі господарської діяльності ТОВ Одеський хлібозавод № 4;
- розроблено проект та його економічне обґрунтування щодо управління розвитком ТОВ Одеський хлібозавод №4 на основі еко-інновацій;

Об’єктом дослідження є процеси забезпечення інноваційного розвитку підприємства шляхом запровадження еко-інновацій.

Предметом дослідження виступають практичні та методичні аспекти забезпечення інноваційного розвитку підприємства шляхом запровадження еко-інновацій.

Методи дослідження: теоретичною і методичною основою проведених досліджень стали наукові концепції і теоретичні розробки провідних вітчизняних і закордонних учених в царині діяльності підприємств хлібобулочної галузі. У процесі досліджень застосовувались: метод теоретичного узагальнення та порівняння, індукції та дедукції, системний метод, метод синтезу та методи аналізу та динаміки.

Інформаційно-нормативною базою складають Теоретичною і методичною основою виконаного дослідження є загальнонаукові положення та закони функціонування ринкової економіки, наукові праці класиків економічної теорії, менеджменту та публікації провідних вчених і фахівців з проблем стійкого розвитку підприємств.

Інформаційну базу дослідження склали офіційні статистичні матеріали Держкомстату України, звіти про результати діяльності ТзОВ «Одеський хлібозавод №4», інформаційні ресурси мережі INTERNET, літературні джерела і публікації.

Кваліфікаційна роботи першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти містить 60 сторінок, 14 таблиць, 6 рисунків. Перелік посилань нараховує 32 найменувань.

ВИСНОВКИ

Довкілля – природний капітал, без якого неможливий розвиток і задоволення потреб людини, створення комфортних умов для існування. Враховуючи той факт, що йде швидке скорочення всіх видів наявних ресурсів - лісів, ґрунтів, корисних копалин, чистої прісної води, повітря, риби, тварин тощо, вихід із критичної ситуації що склалася, може бути лише один: реалізація в глобальному масштабі стратегії самообмеження, ресурсозбереження й запровадження нових технологій природокористування, які не суперечать законам нормального функціонування екосистем біосфери.

Масовість наукових досліджень та їх висновки сигналізують, щодо напруженості відносин між суспільством та природою, наближаючи усвідомлення суспільством реальності загрози глобальної екологічної катастрофи. Переважаючий на світовому ринку техногенний тип економічного розвитку можна охарактеризувати як такий що наносить руйнуючий вплив на навколишнє середовище, заснований на використанні штучних засобів виробництва, створених без урахування екологічних пріоритетів. В умовах зростаючого навантаження на екосистему, загрози глобальної економічної кризи першочергового значення для стійкого розвитку як окремого промислового підприємства так і країни в цілому набувають екологічні інновації.

Поняття «еко-інновації» вперше запроваджено в такому формулюванні: «екоінновації - це продукти і процеси, які сприяють сталому розвитку»; це «нові продукти і процеси, які забезпечують задоволення бізнес-інтересів підприємств, і в той же час значно знижують вплив на навколишнє середовище»

Харчова промисловість, як і будь-яка інша, має вплив на екологію. За обсягом відходів агропромислове виробництво значно випереджає багато галузей. Середній коефіцієнт використання основної сировини в харчовому виробництві не перевищує третини. Відповідно, близько 2/3 сировини, яка надходить з сільського господарства, перетворюється у відходи.

За даними Національної доповіді окремі регіони України, в т.ч. Одеська область, характеризуються значним обсягом викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел. Проте слід зауважити, що у багатьох регіонах головний внесок у формування загального рівня забруднення атмосферного повітря є пересувні джерела, що впливає на високі значення індексу забруднення атмосфери. На означену статистику впливає робота котельних підприємств при спалюванні у вигляді палива, природного газу, мазутів, вугілля, дров та викидів великої кількості автомобілів, які експлуатуються в місті.

Промислове виробництво хліба та хлібобулочних виробів почалося в Одесі ще в 1899 році, коли був відкритий хлібозавод №1. На початку 1930-х р з'явився хлібозавод №2, який в період героїчної оборони Одеси виявився основним виробником хліба. Новий етап в історії одеського хлібопечення починається з введення в експлуатацію хлібозаводу №4 (нині головне підприємство ВАТ «Одеський коровай»)

Проведені дослідження жерел забруднення повітряного басейну стаціонарними та пересувними джерелами хлібозаводу, дало можливість розробити заходи. щодо хз зниження.

По - перше рекомендовано встановити на газоходах котельних очистні установки. Як показують дослідження найбільш ефективною схемою очистки димових газів може бути: два комплекта із структурою: 5 циклонів ЦН-12, включених паралельно + один димосос-пиловловлювач типу ДП-12. Наявності двох конструкцій забезпечить безперебійну роботу котельні, в період очистки, оглядів та ремонту одного з них.

По - друге, рекомендовано запровадити перевезення готової продукції вантажними трамваями та тролейбусами.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://osvita.ua/vnz/reports/ecology/21241/>
2. 2. 3-й Міжнародний конгрес. Захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування. Збірник матеріалів . Львів, 17-19 вересня 2014 року. Національний університет «Львівська політехніка
3. Косякова І.В., Капмар В.В. Екологічні інновації на промислових підприємствах як фактор досягнення сбалансованого розвитку суспільства. Фундаментальні дослідження. 2017. № 9-2. С. 455-459; URL: <http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=41772> (дата звернення: 06.06.2020)
4. Бояринова К. О., Бичковська А. А. Проблеми та перспективи впровадження екологічних інновацій на підприємствах. «Підприємництво та інновації». 2020. № 14. URL: <http://www.ei-journal.in.ua>. (дата звернення: 25.11.20)
5. Люшкіна Є.С. Конюхов В.Ю. Класифікація екологічних інновацій. Вісник ІрГТУ: Соціально-економічні та суспільні науки URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/klassifikatsiya-ekologicheskikh-innovatsiy/viewer> (дата звернення: 07.06.2020)
6. Бичковська А. А., Бояринова К. О. Екологічні інновації промислових підприємств у забезпеченні сталого розвитку. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: збірник тез доповідей учасників I Міжнародної науково-практичної конференції 23 квітня 2020 р. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020.
URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201180/201325>

7. Оптимізація витрат підприємства, зниження собівартості. Електронний бізнес-журнал BizKiev.com. URL: <http://bizkiev.com/content/view/498/205> (Дата звернення 23.11.20)
8. Прийма Л.Р. Кулиняк І.Я. Розвиток підприємства: сутність поняття. Науковий вісник НЛТУ України. Київ, 2012. Вип. 22.10 с 239
9. Технології захисту навколишнього середовища . Підручник. Ч.4:/В.Г .Петрук та ін // Технологія поводження з відходами харчових виробництв, Вінниця: ВНТУ, 2019. –340 с.
10. Безвідходні технології при переробці сільськогосподарської продукції /В.Н. Писаренко та ін.// Агроєкологія. Полтава, 2008.
11. Іванько О.М., Бідненко Л.І. Сучасні методи знезараження стічних вод (огляд літератури) // Проблеми військової охорони здоров'я. 2012. Вип. 33. С. 137—150.
12. Ширяєва І.В. Вплив переробних підприємств АПК на якість природного середовища регіону // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2014. № 8. С. 219—223.
13. Крусір Г.В. Оцінка екологічної безпеки хлібних виробів // Харчова наука і технологія. 2013. № 1. С. 84—87.
14. ДСТУ 7525:2014. Національний стандарт України. Вода питна. Вимоги та методи контролювання якості [Електронний ресурс]: Офіційний портал "Метрологія". URL: <http://metrology.com.ua/> (дата звернення: 14.06.2018).
15. Панасюк М. В. Екологічний стан атмосферного повітря Ковельського району Волинської області на основі статистичних даних / М. В. Панасюк, Л. Д. Гулай // Вісник ЛДУ БЖД. – 2015. – № 12. – С. 152-156.
16. Каленська О. Економічні наслідки впливу забруднення довкілля на здоров'я населення та доходи домогосподарств / О. Каленська // Економічний аналіз. – 2012. – Вип. 11 (3). – С. 233-236. 32

17. Сафранов Т. А. Екологічні основи природокористування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. А. Сафранов. – Одеса: ОДЕКУ, 2002. – 226 с.

18. Регіональна доповідь про стан навколишнього середовища в Волинській області за 2019 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voladm.gov.ua/article/regionalna-dopovid-pro-stan-dovkillya/> 33

19. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році. Київ: Міністерство екології та природних ресурсів України, ФОП Грінь Д.С.,

20. Електронний ресурс. URL: http://cgo-sreznevskyi.kyiv.ua/index.php?fn=u_zabrud&f=ukraine (дата звернення: 29.03.2020).

21. Екологічний паспорт регіону. Одеська область. 2018 рік. Одеса, 2019. 203 с.

22. КВЕД

23. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році. К.: Міністерство екології та природних ресурсів України, ФОП Грінь Д.С. 2017. 308 с. 4. Статистичний збірник. Довкілля України за 2016 рік. Державна служба статистики України / За редакцією О. М. Прокопенко. 226 с. URL: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) (дата звернення 19.02.2018 р.)

24. Огляд стану забруднення навколишнього природного середовища на території України за даними спостережень гідрометеорологічних організацій у 2017 році. Київ: Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського, 2018. 50 с.

25. Природоохоронні технології. Частина 1. Захист атмосфери: навчальний посібник / Северин Л. І., Петрук В. Г., Безвозюк І. І., Васильківський І. В. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 388 с.

26. <https://informer.ua/uk/v-ukrajini-za-rik-znachno-zmenshilos-naselennya-shokuyucha-cifra>

27. nian.ua/ecology/zabrudnennya-povitrya-kozhna-8-smert-v-yes-pov-yazana-iz-zabrudnennyam-povitrya-11139410.html?utm_source=unian&utm_medium=read_more_news&utm_campaign=read_more_news_in_post

28. <https://www.golovbukh.ua/article/7127-ekologchniy-podatok-2019>

29. наказом Держкомстату України від 20.07.99 р. N 255.

30. Інструкція Департаменту автомобільного транспорту Міністерства транспорту України «Норми витрат пального і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті №179 від 03.05.95.» [30].

31. Нікітченко О. Ю. Конспект лекцій з дисципліни “Промислова екологія” (для студентів 3 курсу денної форми навчання за напрямом підготовки 6.170202 “Охорона праці”) / О. Ю. Нікітченко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 164 с.

32. Ратушняк Г. С., Лялюк О. Г. Р 25 Засоби очищення газових викидів. Навчальний посібник. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 207 с.